

XXXXXXX DOA/IN
52529-4291 G.S.

AFGESCHREVEN

GEHEIM.

VERZONDEN

Met verwijzing naar de bijlage van mijn apostille d.d. 19 dezer DOA/IN No. 48290-3939b G.S. en de U langs andere weg toegezonden samenvatting van het Nederlandse standpunt inzake Nieuw-Guinea, zoals dat aan andere posten is geseind, heb ik de eer U het volgende mede te delen.

Het probleem der toekomstige status van Nieuw-Guinea treedt meer en meer op de voorgrond. Nu volgens de ter RTC gesloten overeenkomsten nog in de loop van dit jaar een regeling moet worden getroffen t.a.v. de toekomst van dit gebied en onderhandelingen met de RVSI hierover worden voorbereid, heeft thans ook Australië te kennen gegeven in hoge mate in dit gebied geïnteresseerd te zijn, en is de regering van dit land ertoe overgegaan in een nota aan Hr. Ms. Gezant te Canberra haar standpunt uiteen te zetten, waarbij onder meer een eventueel vaste voet krijgen van de VSI in Nederlands Nieuw-Guinea als volstrekt onaanvaardbaar wordt verworpen.

Het Nederlandse standpunt t.a.v. dit gebied is daarna ter kennis gebracht van de regeringen van Australië, Amerika, Engeland en Frankrijk, terwijl tevens de Nederlandse Permanente Vertegenwoordiger te New York opdracht heeft ontvangen gelijke inlichtingen te verstrekken aan de Permanente Vertegenwoordigers bij de Verenigde Naties van Amerika, Engeland, Frankrijk en België, alsmede van Noorwegen, welk land tot einde dezes jaars in de Veiligheidsraad zitting heeft.

Indien de Noorse Regering, op de hoogte gesteld door haar Permanente Vertegenwoordiger te New York zich inzake deze aangelegenheid tot U mocht wenden, kunt U van de in aanhef dezes genoemde gegevens gebruik maken, teneinde haar van het inzicht der Nederlandse Regering terzake in kennis te stellen.

Te Uwer oriëntatie heb ik U langs andere weg tevens doen toekomen de bovenvermelde Australische nota,

het.....

Hr. Ms. Buitengewoon Gezant en
Gevolmachtigd Minister
te O s l o .

Z.O.Z.

het Nederlandse antwoord daarop, alsmede een tweede nota-
wisseling over hetzelfde onderwerp tussen de Australische
en Nederlandse Regeringen.

DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Voor deze:

De Chef van de Directie Oosten,

Foto No.: 24817 A.

AIDE-MEMOIRE INZAKE NIEUW GUINEA

"Land en volk van Nieuw Guinea behoren noch geografisch noch ethnologisch tot het eigenlijke Indonesië.

De overdracht der Souvereiniteit over dit gebied aan de R.V.S.I. kan de autochtone bevolking van Nieuw Guinea onmogelijk zelfbestuur brengen aangezien Nieuw Guinea een der primitiefste gebieden ter wereld is zodat het resultaat zou zijn, dat zij weliswaar onder een ander doch eveneens onder vreemd gezag zou worden gebracht.

De R.V.S.I. heeft tengevolge van de recente zelfstandigheid alle krachten nodig om in het eigen land orde op zaken te stellen en haar eigen staatshuishouding te herstellen van de toegebrachte schade en wederom op te bouwen. De ontwikkelingen in Indonesië sinds de S.O. hebben twijfel gewekt aan de optimistische verwachtingen over een spoedige schepping van een aan redelijke eisen beantwoordend bestuur. De R.V.S.I. erkent trouwens zelf haar gebrek aan voldoende organisatorische en technische krachten. De R.V.S.I. zal dus niet in staat zijn om behoorlijke krachten voor de ontwikkeling van Nieuw Guinea ter beschikking te stellen.

Nederland is door langjarige bestuurservaring, wetenschappelijke, technische en personele hulpbronnen, waarover het als moderne West Europese staat beschikt, veel beter voor de bestuurs- en ontwikkelingstaak toegerust dan de V.S.I.

De belangen der autochtone bevolking zijn het beste gediend met een voortgezet Nederlands bestuur, voortbouwend op de reeds bestaande administratie en de resultaten van de arbeid van de Zending en de Missie. Nederland is bereid om loyaal uitvoering te geven aan de verplichtingen, neergelegd in artikel 73 van het UNO-charter voor wat betreft de bevordering van de belangen en ontwikkeling der bevolking.

Voorzover de ontwikkeling van bepaalde groepen in Nieuw Guinea voldoende is voortgeschreden om haar tot eigen oordeelvorming in staat te stellen over de toekomst van door haar bewoonde gebied is zij sterk geporteerd voor handhaving van het Nederlandse gezag.

Nederland mag in het licht zijner roeping als beheerder van afhankelijk gebied (art. 73 UNO-charter) het door hem bestuurde land niet aan anderen overdragen hetwelk in strijd is met het belang van de betrokken bevolking.

De meest verlichte geesten in Indonesië zien in, dat Indonesië voorlopig nog niet over voldoende krachten beschikt om Nieuw Guinea tot ontwikkeling te brengen, en zij erkennen dit in kleine kring ook openhartig.

De alles overheersende factor is echter het drijven van de onderlinge machtsstrijd in Indonesië en niet de kwestie Nieuw Guinea dat in dit opzicht van doorslaggevende betekenis is.

De vermeende aanspraken van de R.V.S.I. op de Westelijke helft van Nieuw Guinea zijn uitsluitend gebaseerd op kunstmatig aangekweekte...

aangekweekte sentimentsoverwegingen. De Nederlandse Regering is niet bereid het welbegrepen belang der autochtone bevolking daaraan op te offeren, hetwelk in strijd is met de door Haar aanvaarde internationale verplichting.

Het is van algemene en strategische betekenis, wie er beheerder blijft of wordt van Nieuw Guinea in verband met de geografische ligging, de mogelijkheden tot vestigen van militaire bases en steunpunten en de mogelijkheden om uit dit gebied de strategische grondstoffen te betrekken.

In geval van het behoud der Nederlandse souvereiniteit over de Westelijke helft van Nieuw Guinea mag worden aangenomen, dat Nederland in principe generlei bezwaar zal hebben tegen nauwe militaire samenwerking met de Verenigde Staten, Australië en Nieuw Zeeland en eventueel bereid is de nodige faciliteiten te verlenen voor het vestigen van militaire bases. De R.V.S.I. zal dit minder gemakkelijk vallen omdat zij geen keuze wenst te doen tussen het communistische en het anti-communistische blok en bovendien bevreesd is voor elke afbrokkeling van haar zo juist verkregen souvereiniteit, waarop inbreuk als nationale vernedering wordt gevoeld.

De voortschrijding van de communistische invloed in Azië dwingt ertoe om de toekomst van de daar gelegen territoria mede te beoordelen aan de hand van weerstandkracht tegen het communisme. In dit opzicht bedreigen de R.V.S.I. aanzienlijke gevaren: zou onverhoopt de R.V.S.I. in de ban van het communisme gevat worden dan zullen de R.T.C. afspraken waardeloos worden en zal de Unieverhouding ontijdig een einde nemen. Ter verdediging tegen verder opdringend communisme zal het zowel voor Australië als voor de V.S. van het allergrootste belang zijn Nieuw Guinea onder controle te weten van een land als Nederland, waar het communisme een uiterst kleine invloed heeft.

Ter R.T.C. is overeengekomen, dat binnen een jaar na de S.O. aan de R.V.S.I. het vraagstuk van de staatkundige status van Nieuw Guinea zal worden bepaald door onderhandelingen tussen de R.V.S.I. en het Koninkrijk der Nederlanden.

De eerste besprekingen hierover hebben plaatsgevonden ter Unie-Conferentie te Djakarta van 25 Maart tot 1 April 1950. Ter voorbereiding van de verdere en definitieve behandeling van dit vraagstuk op een tweede of een speciaal daarvoor te beleggen ministerconferentie is besloten een gemengde commissie te benoemen.

Na ontvangst van het rapport der commissie zullen de eigenlijke onderhandelingen tussen Nederland en de R.I.S. aanvangen waarbij verwacht kan worden dat van nationalistisch-extremistische zijde sterke actie gevoerd zal worden voor aansluiting van Nieuw Guinea bij de R.I.S.

Op verzoek van de R.V.S.I. is overeengekomen, dat het rapport van de ingestelde commissie mede aan de UNCI zal worden aangeboden. Deswege bestaat er kans, dat de UNCI bemiddelend zal moeten optreden en bij gebrek aan overeenstemming zal de Veiligheidsraad zich hieromtrent moeten beraden. Nederland geeft echter verre de voorkeur aan een tevoren bereikte overeenstemming tussen de Unie-partners over dit probleem."

MINISTERIE VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Directie Voorlichting Buitenland.

's-Gravenhage, 22 Mei 1950.

Ag.no. 51001-4161 G.S.

Bylagen: twee.

GEHEIM.

Foto No.: 24817.

RICHTLIJNEN INZAKE VOORLICHTING NIEUW-GUINEA.

Ten tyde van de Ronde Tafel Conferentie te 's-Gravenhage werd zowel door de Nederlandse als door de Indonesische delegaties besef, dat het verschil van inzicht inzake Nieuw-Guinea in geen geval aanleiding zou mogen geven tot een uitstel van de soevereiniteits-overdracht. Men kwam toen overeen (art. 2 Charter van de Souvereiniteitsoverdracht):

"Dat de status quo van de residentie Nieuw Guinea zal worden gehandhaafd met de bepaling dat binnen een jaar na datum van overdracht van soevereiniteit aan de R.I.S. (27 Desember 1959) het vraagstuk van de staatkundige status van Nieuw Guinea zal worden bepaald door onderhandelingen tussen de R.I.S. en het Koninkryk der Nederlanden."

Bovendien werd by deze gelegenheid uitdrukkelek aan de Indonesiers beloofd dat de soevereiniteit over Nieuw Guinea in geen geval eenzijdig door de Nederlandse regering aan een derde zal worden overgedragen.

Teneinde de Indonesiers ietwat te verzoenen met het idee van een voorlopig voortgezette Nederlandse soevereiniteit over Nieuw Guinea werd tydens de R.T.C. tenslotte de mogelykheid van een trustschaps~~xxxx~~ geopperd. Deze mogelykheid werd echter door de Indonesische delegaties verworpen en de Nederlandse Regering is sinds dien teruggekomen van deze uitweg, omdat de ervaringen, opgedaan met een dergelyke instelling en met de besprekingen in de Veiligheidsraad over de trustschapsgebieden, daartoe weinig aanlokkelelyks bieden.

Tydens de in Maart i.l. te Djakarta gehouden eerste Unie-Conferentie tussen de beide partners werd een Nederlands-Indonesische (niet-politieke) commissie ingesteld, welke zich thans bezig houdt met het verzamelen van feiten en gegevens inzake Nieuw Guinea. Op 1 Juli a.s. zal de commissie over deze materie een rapport gereed moeten hebben, dat aan het oordeel der beide parlementen zal moeten worden onderworpen en vervolgens aan de UNCI zal worden aangeboden. Daarna pas zullen de definitieve onderhandelingen worden gehouden teneinde te trachten een wederzyds acceptabele oplossing van het vraagstuk Nieuw Guinea, te bereiken. Dit zal geschieden tydens een tweede Unie-Conferentie of op een eventueel speciaal voor dit onderwerp byeen te roepen conferentie der regeringen van beide deelgenoten.

Het ligt voor de hand, dat in afwachting van deze slotonderhandelingen van Nederlandse zyde werd afgezien van het publiceren of anderszins annouceren van een bepaald standpunt inzake Nieuw Guinea, ook al meende de R.I.S. zich van naar kant hierover by tyd en wyle nadrukkelek te moeten uitlaten.

De Australische regering heeft het evenwel kort geleden nodig geacht een stap te ondernemen, welke het onvermydelek maakte niet alleen om het standpunt inzake Nieuw Guinea te formuleren, maar ook om het onder de vooralsnog vertrouwelyke aandacht te

-brengen-

brengen van Australië, het State Department, het Foreign Office, de Canadese Minister van Buitenlandse Zaken en de Quai d'Orsay, alsmede van de Amerikaanse, Engelse, Franse, Belgische en Noorse vertegenwoordigers in de Verenigde Naties.

Australië's demarche bestond in het overhandigen, op 25 April l.l. van een geheime nota aan Hr.Ms. Gezant te Canberra, waarin o.m. werd betoogd, dat Australië niet kan gedogen, dat de R.I.S. direct of indirect vaste voet krijgt in Nieuw Guinea. Australië wenste over de toekomst van dit gebied rechtstreeks met Nederland te onderhandelen, en verzocht een duidelyk omschreven Nederlands standpunt terzake. Voorts deelde de Australische regering mede zich genoodzaakt te zullen zien om haar inzichten over Nieuw Guinea ter kennis van de Indonesische autoriteiten te brengen.

De Nederlandse Regering heeft als gevolg van een en ander haar standpunt geformuleerd in een als bylage hiernevens gaande aide-memoire, welke met een antwoord-nota aan de Australische minister van Buitenlandse Zaken, Spender, werd overhandigd. In het kort komt de aide-memoire hierop neer dat naar de Nederlandse Regering meent, de R.I.S. nog niet in staat moet worden geacht om behoorlyke krachten voor de ontwikkeling van Nieuw Guinea ter beschikking te stellen, terwyl Nederland hiertoe veel beter is toegerust. M.a.w. Nederland is niet voornemens om na het ter R.T.C. gestipuleerde jaar "status quo" de souvereiniteit aan de R.I.S. over te dragen.

De Nederlandse Regering heeft vervolgens ter kennis van de R.I.S. gebracht: dat Australië ons officieel heeft benaderd om te onderhandelen over de toekomstige status van Nieuw Guinea, onder toevoeging, dat voor haar de overdracht aan de V.S.I. onaanvaardbaar zou zyn. Voorts, dat wy Australië antwoornden, dat de toekomstige status van Nieuw Guinea een onderwerp van onderhandeling tussen de V.S.I. en ons is en dat de overdracht van Nieuw Guinea aan Australië geen punt van bespreking kan uitmaken omdat wy ons op het standpunt stellen, dat wy nimmer de souvereiniteit over Nieuw Guinea aan derden zullen overdragen.

Door de Australische demarche is de kwestie eerder dan werd verwacht onder de internationale aandacht gebracht. De intentie van de Nederlandse Regering om voor alles te trachten met de R.I.S. tot een voor beiden acceptabele oplossing te komen, in een zo zuiver mogelyke atmosfeer, is hierdoor vrywel onmogelyk geworden.

Het zal niet lang voor de R.I.S. verborgen kunnen blyven, dat de Nederlandse Regering voorlopig nog niet van zins is om Nieuw Guinea op te geven. De Indonesische propaganda-machine der R.I.S. zal ongetwyfeld weer op volle toeren gaan draaien teneinde de wereld konde te doen van Indonesië's deugdelyke aanspraken op het betwiste gebied. Men zal zich erop moeten voorbereiden, dat de Indonesische campagne zich niet zal beperken tot het aanvoeren van positieve argumenten, doch in alle toonaarden zal trachten aan te tonen hoe zelfzuchtig Nederland in deze kwestie optreedt, door na de overdracht van het gehele voormalige gebied toch op het laatste ogenblik nog een gedeelte voor zichzelf te willen behouden.

De Nederlandse voorlichting zal zich, by de eerste tekenen van een hernieuwd Indonesisch propaganda-offensief inzake Nieuw Guinea, tegen de te verwachten verkeerde voorstelling van zaken dienen te verzetten. Het verdient zelfs aanbeveling om een dergelyke campagne te anticiperen en op discrete wyze - zonder dus hier- voor een speciale gelegenheid te zoeken of te scheppen -

vertrouwde en verantwoordelijke publiciteitsrelaties e.d. voor te bereiden op de overwegingen, welke Nederland er straks tijdens de slot-onderhandelingen met Indonesie toe zullen leiden om zich te verzetten tegen het overdragen van de soevereiniteit over Nieuw Guinea aan de R.I.S. Zonder reeds dadelijk een definitief Nederlands standpunt te verdedigen, zal men daarbij gebruik kunnen maken van de argumenten, welke zijn vastgelegd in de geheime nota "De Toekomstige status van Nieuw-Guinea", welke hierbij is gevoegd.

Uit deze nota zal men o.m. kunnen opmaken welke inzichten bestaan bij de Nederlandse Regering inzake de alternatieve mogelijkheden tot oplossing, te weten: een condominium, een trustschapsverhouding en andere tussenoplossingen.

Ter aanvulling van hetgeen in de nota wordt medege-
deeld aangaande het instellen van een trustschapsverhou-
ding zij verwezen naar de reeds eerder in deze aantekening
vermelde praktisch verdwenen geneigdheid van de Nederland-
se Regering voor deze oplossing. Het State Department is
bereids van deze gewijzigde opvatting op de hoogte ge-
bracht.

Mocht het straks bij de onderhandelingen over Nieuw
Guinea met de R.I.S. niet mogelijk blijken om tot een
overeenkomst te garaken krachtens welke de soevereiniteit
vooralnog niet aan de R.I.S. zal worden overgedragen,
dan bestaat de kans, dat dit probleem de weg van alle ne-
telige vraagstukken opgaat en uiteindelijk in de schoot
van de Veiligheidsraad belandt. Nederland wil echter alle
mogelijke moeite doen om dit te voorkomen en hoopt alsnog,
dat de R.I.S. tot beter inzicht kan worden gebracht,
eventueel met behulp van de publieke opinie van bevriende
landen.

Hoe de kaarten eventueel in de Veiligheidsraad
zullen liggen is nog niet te overzien. Slechts mag men
hopen, dat Engeland, Frankrijk en Amerika het Nederland-
se standpunt zullen steunen, en moet men aannemen dat
India zich achter Indonesie stelt, evenals Rusland.

Het standpunt van de overige leden van de Veilig-
heidsraad, t.w. China, Cuba, Egypte, Noorwegen, Lcuador
en Yougo Slavie blijft een open vraag.

DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN,
voor deze,
DE CHEF DER DIRECTIE,

J.A. VAN HOUTEN.